

Slavnostní otevření babyboxu v Orlickoústecké nemocnici, a.s.

Dne 7.3.2008 se uskutečnilo v Orlickoústecké nemocnici, a.s. **slavnostní zprovoznění prvního babyboxu ve východních Čechách a celkově sedmého v ČR.**

Naplnění projektu občanského sdružení Babybox pro odložené děti – Statim v čele s Ludvíkem Hessem se uskutečnilo za podpory Nadace Jistota Komerční banky, firem Konzum a Nopek a podpory vedení nemocnice.

Babybox je schránka, respektive inkubátor, který nabízí ženám v tíživé životní situaci možnost odložit své dítě zcela anonymně a zejména bezpečně bez ohrožení dítěte na zdraví či životě a v souladu s platnou legislativou. **Vložení dítěte je umožněno z vnější strany budovy A na ulici Bratří Kovářů** tak, aby byla zachována intimita. Otevření dvířek je možné pouze jednou, po jejich uzavření se spustí akustická a světelná signalizace na novorozeneckém oddělení, jehož personál dítě neprodleně vyzvedne druhými dvířky zevnitř budovy. Matka má dostatek času nepozorovaně odejít. Následnou sociální péči zajistí příslušné orgány.

Podle představ Občanského sdružení Babybox pro odložené děti – Statim bude v ČR instalováno celkem 21 babyboxů.

SEZNAM ZATÍM STÁVAJÍCÍCH BABYBOXŮ:

1. GynCentrum - Hloubětínský zámeček, Praha 9, Hloubětínská 3
2. Nemocnice Milosrdných bratří – Brno, Polní 3
3. Fakultní nemocnice v Olomouci
4. Nemocnice Kadaň
5. Nemocnice Tomáše Bati ve Zlíně
6. Nemocnice Pelhřimov
- 7. Orlickoústecká nemocnice, Ústí nad Orlicí**
8. otevření babyboxu v nemocnici v Mladé Boleslavi - 1.5.2008
9. otevření babyboxu v nemocnici v Sokolově – 1.6.2008

V roce 2008 je v plánu instalace babyboxů ještě v Příbrami a Ostravě, jednáno je s nemocnicemi v Kolíně, ve Frýdku-Místku, v Kladně.

Popis babyboxu

Babybox je vyroben z ocelového plechu, konstrukce je dvouplášťová s vnitřní izolací. Dveře jsou opatřeny uzamykatelným mechanismem. Box je otvíratelný z ulice i z areálu nemocnice. Box je neustále temperován na teplotu 28 stupňů, při otevření dvířek je spuštěno vytápění na teplotu 37 stupňů Celsia. Současně je zahájeno větrání vnitřního prostoru. Box je osvětlen. Je zaznamenáno každé otevření dveří. Zálohování elektrické energie je zajištěno zařízením UPS. Elektronika babyboxu je zálohována další záložní baterií 12 V. Obslužný panel babyboxu se skládá z videotelefonu, kontrolního panelu s LED diodami, na kterých je indikován stav boxu, resetovacího tlačítka, který se ruší poplach, a LCD displaye, na němž je indikována vnitřní teplota.

Rozměry babyboxu: š - 1000 mm, v - 600 mm, h - 500 mm, hmotnost cca 150 kg

Babybox je vybaven automatickým systémem, který je spuštěn v okamžiku otevření dvířek z ulice. Současně dochází k zapojení zvukového a obrazového spojení s místností stálé služby. Na monitoru je možno sledovat stav babyboxu a zvukové znamení až do vypnutí upozorňuje na otevření babyboxu. Při otevření je současně vysílán signál na bezdrátový Pager.

Postup při spuštění signálu

Pracovník, který zaregistruje signál, okamžitě informuje sloužícího lékaře. Minimálně jeden lékař a jedna sestra neprodleně jdou k babyboxu s balíčkem první pomoci na ošetření novorozence a po ev. poskytnutí první pomoci jej odnesou na přijímací oddělení. Telefonicky ohlásí nález dítěte pracovníkům příslušného oddělení sociálně právní péče o dítě.

Pakliže nalezené dítě jeví známky poranění nebo není živé, informuje nemocnice ihned Policii ČR, jinak se policii žádné hlášení nepodává.

Zdravotnické zařízení je povinno o odloženém dítěti neprodleně informovat místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí.

- 1.** Pokud není totožnost dítěte známá, bude případ spadat do kompetence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu, v jehož obvodu je babybox, do kterého bylo dítě odloženo. Orgán sociálně-právní ochrany dětí zváží konkrétní situaci, zdravotní stav a věk dítěte a na základě zjištění podá podnět nebo návrh soudu na předběžné opatření, kterým se dítě svěřuje do péče fyzické osoby (např. žadatele o osvojení nebo pěstounskou péči zařazeného do evidence žadatelů, příbuzné osoby apod.) nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc či kojeneckého ústavu. Soud také ustanoví dítěti poručníka. Zdravotnické zařízení, do kterého bylo dítě po umístění do babyboxu převezeno, provede všechna zdravotní vyšetření, která jsou nutná k založení do zdravotní dokumentace dítěte. Pokud nic nebrání tomu, aby mohlo být dítě umístěno do náhradní rodinné péče, vyhledá příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí z evidence prověřených žadatelů o osvojení a pěstounskou péči vhodné žadatele a následně je zkontaktuje, provede s nimi pohovor a upozorní je na skutečnosti vyplývající ze zdravotnické a jiné dokumentace dítěte, na případnou absenci některých vyšetření, na možná rizika z toho plynoucí. Také je právně poučí o specifčnosti situace, kdy například rodiče dítěte dosud nevyjádřili souhlas s osvojením a ani soud zatím neurčil nezájem o dítě, a o možnosti vrácení dítěte biologickým rodičům v případě, že by se o ně přihlásili.
- 2.** Pokud je totožnost dítěte známá (např. byl přiložen rodný list dítěte, matka kontaktovala příslušné orgány sociálně-právní ochrany, zdravotnické zařízení či jiný subjekt a „identifikovala“ dítě), bude celou záležitost řešit příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností a obecní úřad podle trvalého pobytu dítěte. Příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí vždy nejdříve zkontaktuje rodiče dítěte a nabídne jim spolupráci při řešení nepříznivé situace, ve které se rodina nachází. Zajistí rodičům dítěte veškerou možnou pomoc a podporu v případě, že se rozhodnou dítě si ponechat. V případě, že nebude možné zajistit návrat dítěte do jeho vlastní rodiny, zvolí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí další postup vzhledem k možné perspektivě dítěte a jeho rodiny. Především se pokusí zajistit souhlas obou rodičů s osvojením. Pokud rodiče souhlasit nebudou a zároveň nebudou o dítě projevoval zájem po dobu stanovenou zákonem o rodině, podnikne orgán sociálně-právní ochrany dětí takové kroky, aby se dítě v co nejkratším čase ocitlo ve vhodné náhradní rodině.

Odložené děti – úvod do problematiky

(použity informace z www stránek babyboxu – autoři Martina Pokorná a Ludvík Hess)

Odložené děti v minulosti

Prvním historicky známým nalezcem byl pravděpodobně Mojžíš, jenž ve 14. století před Kristem připlul v košíku po Nilu, vylovila jej faraónská princezna a na svém dvoře také vychovala. Vypracoval si společensky dobré postavení a stal se dokonce rádcem faraóna.

Odloženým dítětem byl taky Oidipus z rodiny královské pocházející, leč otcem v lese pohozený a pastýři vychovaný.

Vzpomínáte-li si dobře na pohádky, odložili rodiče i Jeníčka a Mařenku. Byli totiž tak chudí, že je nemohli uživit. Podobně odloženým dítětem byl i Plaváček.

V antickém Římě nebylo odložení dítěte pokládáno za protiprávní čin. Obvyklým místem, kam rodiče malého Římana odložili, bývaly tržnice.

Ve středověku byly nalezené děti obvykle vychovávány v křesťanských rodinách a církev nad jejich výchovou bděla. Je doloženo, že ve Francii již v 5. století byly instalovány u vchodů do chrámů mramorové mísy umožňující odložení dítěte.

První institucí výhradně pro nalezené děti byl dům zvaný Xenodochium založený v italském Milánu v roce 787. Obdobně pak vznikaly v Římě a v dalších italských městech.

V následujícím století přinesla technika vylepšení v podobě otočných zařízení namontovaných do bran nebo do zdí domů pro nalezence, nemocnic a klášterů. Matka dítě odložila, otočením zařízení jej přemístila do objektu nalezence, a ještě mohla použít zvonek, aby upozornila personál.

Německá tradice počíná ve 14. století. První zařízení pro nalezence byla v Ulmu a v Kolíně. Ročně do nich byly odloženy až dvě desítky dětí.

Literatura uvádí, že např. v roce 1710 jich bylo v Hamburku odloženo přes dvě stovky.

Pečlivou evidenci o počtu odložených dětí vedli v Milánu. V letech 1843 až 1900 v tomto historicky prvním zařízení odložili rodiče 162 237 dětí. V Paříži bylo v 18. století ročně odloženo kolem sedmi tisícovek dětí. V Madridu se dochovalo přesné číslo z let 1586 až 1700 — odložených dětí tu sečetli 55 420.

Do historie odložených dětí se zapsal hudební skladatel Antonio Vivaldi, který v roce 1709 v Benátkách převzal vedení pěveckého sboru složeného výhradně z nalezených dívek. Podobně se o nalezené děti zasloužil Georg Fridrich Händel, z výtěžků svých londýnských koncertů podporující Foundling Hospital, dům pro nalezence založený v Londýně v roce 1741.

Jak se říká odloženým dětem v jiných jazycích

Němčina má pro nalezené či odložené dítě dva výrazy — „Findelkind“ nebo „Findling“. Italština používá slovo „trovatello“, španělština „esposito“, francouzština „enfant trouvé“ a v Anglii říkají nalezeným a odloženým dětem „foundling“ nebo „abandoned child“.

V současnosti se v Německu vžilo slovo „Babyklappe“ jako označení schránky, do níž je možno dítě anonymně odložit. Obdobný smysl mají slova „Babyfenster“, „Babykörbchen“, „Babywiege“ a „Babynest“, jež jsou často přebírána i jinými jazyky.

Kdo jsou odložené děti?

Míníme tím děti odložené anonymními rodiči. Většinou se jedná o novorozence odložené matkami. Samozřejmě nemáme na mysli sirotky, jejichž rodiče jsou známi.

Proč rodiče opouští své děti?

Důvodů k odložení dítěte je mnoho. Pokusme se vyjmenovat alespoň některé z nich. Často odkládají děti matky, které těhotenství z nejrůznějších příčin tajily a v jeho průběhu ani nenavštěvovaly zdravotní zařízení.

Typická pro matky odkládající dítě bývá malá vzdělanost a nezřídká drogová závislost.

Důvodem k odložení bývá špatná finanční situace rodičů nebo matky a neschopnost postarat se o základní potřeby dítěte.

Svoji roli často hraje očekávaná ostuda či kritika rodiny, strach z rodičů.

Děti odkládají ženy pobývající v nějakém státě ilegálně. Roli hrají i náboženské důvody, např. u muslimek, jež nesmějí mít pohlavní styk před svatbou.

Uvádí se, že děti odkládají také matky, jež otěhotněly po znásilnění.

Nepochybujeme o tom, že důvodů je tolik, kolik je odložených dětí.

Odložené děti za našimi hranicemi

V péči o odložené děti je pravděpodobně nejdále Německo, kde je podle dostupných informací v těchto dnech zřízeno 67 míst, na nichž je možno dítě anonymně odložit. Jsou to inkubátorům podobné schránky zvané většinou „Babyklappe“. Některá zařízení akceptují anonymní předání dítěte po telefonické domluvě. V Německu jsou i zařízení umožňující matce pobyt s dítětem po dobu, než se rozhodne, zda si je ponechá nebo se jej vzdá. Běžné jsou i jiné formy pomoci matkám. Např. SterniPark v Hamburku zprostředkovává anonymní porody. Jsou známy případy, kdy se matka pro dítě vrátila, jindy ponechala na sebe spojení, protože si přála zůstat s dítětem v kontaktu. Zatímco např. SterniPark zveřejňuje čísla, Moses-Projekt v Amberku čísla neudává. Uvádíme několik čísel z německých zařízení datovaných do roku 2001. V roce 1998, kdy neexistovaly v Německu žádné „Babyklappe“, bylo nalezeno 20 zavražděných dětí a asi čtyři desítky odložených. V roce 1999 se uvádí 35, v roce 2000 39 případů zavražděných i odložených dětí. Za oba roky přežilo 34 nalezených dětí.

První „Babyklappe“ byla zřízena v Hamburku 5. dubna 2000 a za první rok její působnosti, přesně do 9. dubna 2001, do ní bylo odloženo šest dětí a dvě byly převzaty na základě telefonátu. Dnes je v Německu již 67 „Babyklappe“. Podle posledních informací se počet dětí do těchto schránek odložených blíží ke stovce.

V Rakousku je schránek pět, ve Švýcarsku jedna, rovněž v Jihoafrické republice a v italském Palermu je po jedné schránce. Nejrůznějšími způsoby bývá v Rakousku odloženo kolem padesáti dětí ročně. Ve Švýcarsku zdroje udávají pouze pět odložených dětí za dobu tří let. První „Babyfenster“ bylo v této zemi zřízeno 9. 5. 2001.

Spojené státy sčítají průměrně osm set odložených dětí ročně. Např. v Kalifornii je možno počínaje 1. lednem 2001 odkládat děti do porodnice s tím, že si je rodiče mohou do dvou týdnů vzít zpět. O zřízení schránek se uvažovalo i v New Yorku a v Los Angeles a předpokládáme, že v tuto dobu již existují.

V Maďarsku napočítali v poslední době 54 zavražděných dětí. Varující počet byl impulsem pro zřízení inkubátoru u vchodu budapeštské nemocnice Agost Shoepf-Merei. Většina odložených dětí je cikánského původu a jsou adoptovány převážně v cizině.

Ve Slovenské republice vzniklo v roce 2004 z iniciativy novinářky Anny Ghannamové občanské sdružení Šanca pre nechcených. Při nemocnicích v Bratislavě, Žilině a Prešově byla instalována „Hniezda záchrany“, jež jsou obdobou českých babyboxů. Během krátké doby v nich bylo odloženo několik dětí.

Jak funguje schránka pro odložené děti

Schránka je opatřena dvířky, jež lze otevřít pouze jednou, ale existují i taková zařízení, která se uzavřou automaticky, pokud by je odkládající osoba sama nezavřela. Vnitřní prostor je vytápěný na teplotu 37°C. Pro odkládající osobu je ve schránce připraven lístek s informací o dalším osudu dítěte a o možnostech, jak jej získat zpět. Některé schránky jsou opatřeny

zařízením na získání otisku ruky nebo nohy dítěte. Otisk může sloužit jako doklad pro osobu, jež dítě odložila. Možná i jako památka...

Po uzavření dvířek se aktivují vizuální a akustické senzory přivolávající odborný personál. Osoba, která dítě odložila, má ovšem dostatek času, aby nepozorovaně odešla.

Kolik stojí schránky pro odložené děti

Uvádíme pro představu některé výdaje SterniParku v Hamburku. Např. od 1. ledna 2000 do 31. června 2001 přišel celý projekt v přepočtu na 10 468 039 Kč. Náklady na zřízení dvou Babyklappe činily 1 635 689 Kč. Náklady na kojence jsou vyčísleny částkou 859 265 Kč, náklady na miminka umístěná v nemocnicích 411 910 Kč. Od dárců získal projekt za tu dobu 8 177 935 Kč, od města Hamburk 849 473 Kč.

Např. od 1. 1. 2002 do 30. 9. 2002 náklady na zajišťovací systém schránek činily 1 029 EUR, provoz tísňové linky stál 28 220 EUR. Město Hamburk podpořilo projekt 30 678 EUR a dárci věnovali 109 984 EUR.

Přejme si, aby v Čechách byli dárci stejně štedří.

Důvody pro i proti zřízení schránek pro odložené děti

Schránky na odložení dětí nabízejí matkám a někdy i otcům východisko z krajní životní situace. Věříme, že osoba rozhodující se odložit dítě nemusí být vždy krkavčí matkou. Je to člověk, jenž potřebuje podporu, informace a hledá řešení. Mnohdy jistě rozhoduje o životě dítěte vteřina, podnět, náhoda.

Výhodou proti všem dosud nabízeným možnostem je absolutní anonymita. Pochopme, že ne každý je schopen jednat s institucí, již zdravotní nebo sociální zařízení bezesporu také je.

Odpůrci myšlenky tvrdí, že zřízení schránek zvýší počet odložených dětí.

Odpůrci uvádějí jako protiargument právo dítěte na informace o jeho původu.

Předpokládají, že odložené děti mají problém s nalezením vlastního já. A rodiče odložených dětí za svůj čin podle odpůrců projektu trpí. Otcové pak nejsou vedeni k odpovědnosti.

Schránky ovšem především zachraňují život dítěte.

Podle zahraničních pramenů zpracovali Martina Pokorná a Ludvík Hess